

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího

Autor práce: Michal Průša

Název práce: Krize evropské demokracie a vzestup nacionalismu

Autor posudku: Mgr. Jakub Mlynář, Ph.D.

Návrh klasifikace práce: velmi dobře

Základní charakteristika práce.

Posuzovaná bakalářská práce se zabývá nacionalismem a jeho vzestupem v Evropě, v kontextu současné situace, kterou autor označuje jako „krizi demokracie“. Cílem práce je vysvětlit, v čem tato situace spočívá, a zda je narůstající nacionalismus vhodné chápat jako negativní trend. V první kapitole práce jsou přiblíženy různé způsoby vědeckého chápání pojmů „národ“ a „nacionalismus“ a jejich proměny v čase. Druhá kapitola se zaměřuje na samotnou „krizi demokracie“, resp. krizi vládnutí, která je podle autora jednou z příčin současné vlny nacionalismu v Evropě. Třetí kapitola práce ukazuje na příkladech několika evropských států (Švédsko, Francie, Německo, Nizozemsko), jak se prezentují nacionalistické strany a čím je způsobena jejich vzrůstající obliba mezi voliči. V závěru konečně autor usiluje o syntézu získaných poznatků v širším sociologickém kontextu.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Záměr a cíl jsou formulovány v úvodu práce, nutno však říci, že poněkud vágně. Práce, jak se zdá, usiluje o zodpovězení těchto otázek: (1) Máme se obávat narůstajících nacionálních tendencí v Evropě? (2) Je nárůst nacionalismu hrozbou pro demokratické uspořádání, nebo je naopak důsledkem jeho narušení, k němuž došlo kvůli oddělení politických elit od zájmů „většinové veřejnosti“? (3) V čem spočívá „krize demokracie“ v dnešní Evropě a jak s tím souvisí politiky nacionalisticky orientovaných stran? V tomto ohledu lze říci, že závěry v úvodu stanoveným cílům práce odpovídají, třebaže jsou odpovědi – s ohledem na samotnou povahu tázání nepříliš překvapivě – někdy nejednoznačné („Odpovědí ... je ano, stejně jako je odpovědí ne.“, str. 38).

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Metody práce nejsou uspokojivě vyloženy, popsány a zdůvodněny. V prvních dvou kapitolách vystávají spíše implicitně z logiky argumentace; třetí kapitola, která obsahuje několik „case studies“, není nijak jasně metodologicky ukotvena.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Teoretická a empirická část nejsou zcela jasně odděleny. Ačkoliv práce byla původně koncipována jako teoretická, třetí kapitola je ve své podstatě empiricky založena, třebaže jednotlivé její podkapitoly slouží spíše jako ilustrace dříve stanovených tezí, nežli k ověřování určitých hypotéz nebo generování empiricky založených poznatků. Odhlédneme-li od tohoto problému, je ovšem text jako celek poměrně konzistentní i vzájemně provázaný.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Struktura práce je vcelku logická a přehledná; nejprve je vyložen konceptuální a terminologický rámec, na jehož základě jsou podrobeny zkoumání vybrané „případové studie“.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vzhled autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

V prvních dvou kapitolách jde o komparaci a syntézu na základě rešerše existující odborné literatury. Skutečně teoretickou je podle mého soudu hlavně první kapitola práce. Jde o vcelku kvalitní a nestranný přehled, v němž autor prokázal svou obeznamenost s nejdůležitější domácí i zahraniční literaturou k tématu národů a nacionalismu. Příliš sice nepřekračuje „klasické“ koncepce vymezené jmény M. Hroch – E. Gellner – B. Anderson, ale pro potřeby dalšího textu je předložená syntéza poznatků dostačující. Hlavním výstupem je konstatování, že „nacionalismus nelze jednoznačně řadit na negativní ani pozitivní pole škály,“ neboť „může ... obsahovat jak tvořivé vlastnosti, stejně tak jako destruktivní a nenávislné projevy,“ a v tomto ohledu se autor BP hlásí k nehodnotící definici nacionalismu H.-U. Wehlera.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Třetí kapitolu je podle mého soudu možno považovat za empirickou, třebaže tak není autorem explicitně prezentována. Jak jsem už uvedl, metoda práce v textu jednoznačně popsána není a je třeba ji spíše rekonstruovat z autorových porůznu umístěných poznámek, či si ji empaticky domýšlet. Ve výsledku jde o spíše politologicky orientovanou deskripci na základě dostupných primárních i sekundárních materiálů. Autor zde sleduje, „jak se nacionalistické strany vyvíjely v čase, jaká jsou jejich hlavní programová prohlášení a jakou rétorikou získávají popularitu“ (str. 27).

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Naplnění cílů práce, tak jak byly v textu stanoveny, lze považovat za úspěšné. Autor nijak kriticky nereflektuje vlastní východiska ani zvolené postupy; některé problematické předpoklady jsou přijímány takřka axiomatically. Text práce ve své podstatě spočívá v hromadění argumentů na podporu předem stanovených tezí a stanovisek; jen obtížně tedy může dospět k jiným závěrům, než jaké jsou již v úvodu vytčeny.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Z formálního hlediska naplňuje posuzovaná práce veškerá nezbytná kritéria odborného textu.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Informační zdroje jsou uplatněny vhodným způsobem, ačkoliv – jak bylo uvedeno výše – práce ve své teoretické rovině příliš nepřekračuje běžně reflektované společenskovední koncepce národa a nacionalismu, což nastoluje otázku kreativity a originality teoreticko-konceptuálního přístupu i předkládaných výsledků. Využity jsou zdroje v českém a (poněkud méně) anglickém jazyce.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Z jazykového, stylistického a grafického hlediska úroveň práce splňuje obvyklé požadavky. Jen výjimečně se objevují gramatické nedostatky („... je dokonalou ukázkou Le Bonovi teorie ...“, str. 26) a drobnější stylistické neobratnosti, v kvalifikačních pracích ovšem obvyklé.

Další poznámky

Je škoda, že práce se zvláště ve své třetí kapitole stává „jen“ politologickou deskripcí aktivit a komunikačních obsahů nacionalistických stran v několika záměrně vybraných státech Evropy. Sociologické hledisko, které se v prvních dvou kapitolách autorovi poměrně daří držet v popředí, se postupně zcela ztrácí ze zřetele, aby se na krátký okamžik – s nevelkou vervou – vrátilo až v závěru.

Celkové hodnocení práce

Práci doporučuji k obhajobě s předběžným hodnocením *velmi dobře*.

Otázky a náměty k obhajobě

- (1) Navrhněte alternativní metodologický postup, jímž by bylo možno podrobit „rétoriku“ nacionalistických politických stran analýze, která by byla pojata zřetelně sociologicky.
- (2) Existují v současné literatuře (posledních 20 let) nějaké nové, neotřelé a pozoruhodné teoretické přístupy ke zkoumané problematice?
- (3) Jak si stojí současná ČR ve srovnání s Vámi zkoumanými státy? Dají se najít podobnosti, nebo je situace v něčem odlišná?

Datum: 25. 8. 2016

Podpis: Jakub Mlynář